

Muistio Tyrjärven kunnostuspalaverista

Taivalkosken kunnanhallituksen kokoushuone, 2.11.2017

Paikalla

Raimo Varanka, Taivalkosken kunta
Olli Kammonen, Jokijärven kylän kalastuskunta
Sami Huttu, Jokijärven kylän kalastuskunta
Pasi Kivimäki, Jokijärven kylän kalastuskunta
Markku Hulkkonen, Jokijärven kylän kalastuskunta
Heikki Tahkola, Oulun kalatalouskeskus, Proagria
Jarmo Tuukkanen, Oulun kalatalouskeskus
Maarit Satomaa, Proagria
Manuel Deinhardt, Naturpolis
Pirjo Jaakkonen, Koillismaan Leader
Lauri Rantala, Akordi Oy / Iijoen otva
Kalle Reinikainen, Pöyry Oy / Iijoen otva
Arto Iwendorff, ELY
Jermi Tertsunen, ELY

Arto Iwendorff toimi kokouksen puheenjohtajana.

Nykytila

Aluksi keskusteltiin Tyrjärven ja Koviöjärven nykytilasta. Taustapaperina oli Jokijärven kylän kalastuskunnan hakemus Vyyhti-hankkeen pilottialuekunnostuskohteeksi. Hakemuksessa on esitetty hyvin nykytilanne. Keskusteltiin, että järvien vedenlaatu on heikentynyt viime vuosikymmeninä ja mahdollisia kuormituslähteitä ovat karjatilat, peltoviljelykset ja metsäojitukset. Veden laatuun voi vaikuttaa myös vedenkorkeuden vaihtelut, mahdollisesti järvien säännöstely. Tyrjärjessä on paljon klorofylliä ja typpipitoisuudet ovat kasvaneet huolestuttavasti. Ammonium-typpi viittaisi karjatalouden aiheuttamaan kuormitukseen. Kalasto on vääristynyt sisältäen paljon pientä särkeä.

Todettiin, että tällä hetkellä **tarvitaan nykytilaselvitys / kuormitusselvitys, jotta kuormituslähteet ja kalasto saadaan kartoitettua**. Tämän jälkeen voidaan keskittyä toimenpiteisiin. Mahdollisesti jo nykytilaselvitykseen voitaisiin sisällyttää joitain konkreettisia toimenpiteitä. Pohdittiin myös, että nykytilaselvityksen rinnalla voisi hahmotella erillistä biotaloushanketta, jossa keskeistä olisi erikokoisten särkikalojen hyödyntäminen eri tavoilla.

Toimenpiteet

1) Tyrjärven ja Koviöjärven nykytilaselvitys

-ELY-keskus (Arto, Jermi) kilpailuttavat nykytilaselvityksen, jotta saadaan kustannusarvio (kymmeniä tuhansia euroja) ja omarahoitusosuus (20 %) mahdollisesti vielä tämän vuoden puolella.
-Selvitykseen on hyvä sisällyttää myös muutama kunnostuskohde sekä Tyrjärven-Koviöjärven pohjapato ja vedenkorkeuden vaihtelut
-Kustannusarvion jälkeen tarvitaan päätökset Taivalkosken kunnalta ja Jokijärven kylän kalastuskunnalta. **Kysymys: Onko muita mahdollisia yhteistyökumppaneita selvitysvaiheessa?**

- Taivalkosken kunta päättää rahallisesta panostuksestaan, kun työnjako ja rahoitusosuus selviää.
- Jokijärven kylän kalastuskunta voi olla mukana talkootyöllä, joka voidaan sisällyttää omarahoitusosuuteen. Arvioitu työn tarve ajoittuu kahden viikon jaksolle kalan pyynnissä. Omat veneet löytyvät.
- Selvityksen arvioitu kesto on noin puoli vuotta mukaan lukien kenttätyöt kesällä.
- Toivottiin, että kun selvitys käynnistyy, laaditaan siitä myös tiedote ja mainostetaan asiaa muutenkin.
- Nykytilaselvityksen jälkeen priorisoidaan kohteet (maa- ja metsätalouden puolelta, myös sisävesikuormitus), jolloin hankekumppanit löytyvät
- Selvityksen jälkeen tulee käynnistää isompi hanke (syksyllä 2018), jossa yhteistyökumppaneita voivat olla Taivalkosken kunnan ja Jokijärven kylän kalastuskunnan lisäksi **Metsähallitus** ja **Metsäkeskus**, mahdollisesti myös muita toimijoita, kuten **Naturpolis** ja **Suomen ympäristökeskus**.
- Suomen ympäristökeskuksella (SYKE) on suunnitteilla hankkeita, jotka voivat liittyä Tyrjäjärven kunnostamiseen.
- Huomioitava tässä yhteydessä myös Kovion suunnalla oleva kosteikkohanke, joka on ollut tekeillä ja johon on rahoitusta vaille valmiit suunnitelmat olemassa

Rahoituskeskustelu:

- Rahoituksia useista eri lähteistä
- Valtion budjetista voi yrittää saada rahoitusta, koska Tyrjäjärvi on yksi merkittävimmistä järvistä, joka ei ole hyvässä tilassa
- EU voi mahdollisesti rahoittaa ensi rahoituskaudella järvien kunnostuksia
- Biotalous kytkeminen hankkeeseen voi tuoda isomman potin
- Leader mukaan liitännäishankkeisiin esim. kalaleader tai perinnemaisemien hoito
- Isoon hankkeeseen tarvitaan projektipäällikkö

2) Biotaloushankkeen edellytysten selvitys

- ELY pyrkii varaamaan rahaa poistokalastukseen ensi syksyille (ministeriöstä avustusrahaa, omarahoitusosuus 50%, myös talkootyö käy), mutta **ensin pitää miettiä, mitä poistettavalle kalalle tehdään**
- Poistokalastuksen / hoitokalastuksen kalamassojen hyödyntäminen, vesiruton hyödyntäminen: elintarvikekäyttö, rehutalous, kompostointi, lannoitekäyttö, kaasutus
- Kalojen sumpputuksella voisi kalastaa särkeä eri vuodenaikoina
- Kalaa säilyttämällä voitaisiin kalaa käyttää kaasutukseen
- Tavoitteeksi hankesuunnitelmaan voi laittaa myös särkikannan kunnostamisen, joka on tällä hetkellä vinoutunut
- Mukaan suunnitteluun kalanjalostusfirma, ammattikalastajat, hoitokalastusfirma
- Koston kalasatama on huomioitava tässä yhteydessä, joka on vähällä käytöllä. Käyttötiloja tulisi kuitenkin saneerata ja hankkia uusia laitteita. Yksi laituri voitaisiin siirtää Tyrjäjärvelle.
- Rahoitus:** kärkihankerahoitus

-Kuka ottaa vastuun biotaloushankkeen edellytysten selvittämisestä? Järjestetäänkö kokous asian tiimoilta?